SATAN, THE INCARNATION OF EVIL AND TEMPTATION

Amelia-Georgeta Motoi
Lecturer, PhD., University of Craiova

Abstract:Who is this spirit of the darkness, human, snake or dragon that soars over the horizons? On earth he serves the man that he torments and leads to sin to then punish him for sinning. The saints fear him, God defies him. The church curses him, wizzards adore him. Spirit of darkness, demon of theology, devil of monkish stories and popular tradition, Satan exists.

Keywords: Satan, God, evil, temptation, sin

Introducere

Avînd diferite sinonime, Satana este numele pe care sfînta Scriptură îl dă duhului ispititor[1], numele biblic al diavolului[2], sinonim cu Aghiuță, demon, diavol, drac, încornoratul, naiba, necuratul, tartor[3]. În popor i se mai spune, rar, în familie și popular, *Scaraoțchi* – tartorul, căpetenia dracilor[4], Sarsailă - Ființă imaginară considerată drept spirit al răului; dușman principal al lui Dumnezeu și al omenirii[5], Vătaful – sinonim cu Lucifer, Scaraoțchi, Tartor[6], Michiduță - termen familiar și glumeț pentru drac[7], Nichipercea - nume comic dat necuratului[8], Pîrlea – în expresia „du-te Pîrlii" cu sensul de „du-te pe pustii, du-te naibii; pleacă, să nu te mai văd"[9], Sarsailă - unul din numele comice ce se dă Necuratului[10]. Tot în popor, sunt folosite, articulat, sinonimele sale: faraonul, idolul, împelițatul, mititelul, nefîrtatul, nevoia, pîrdalnicul, procletul, pustiul, vicleanul, cel-de-pe-comoară, cel-din-baltă, ducă-se-pe-pustii, ucigă-l-crucea, ucigă-l-toaca[11]. Livresc, i se spune Belzebut - căpetenia demonilor în Evanghelie[12].

Încarnare a răului și a tentației, acuzator sau adversar, înainte de a deveni demon, Satana (ebraică שָׂטָן *śāṭān* „inamic"; greaca veche Σατανᾶς *Satanîs*, armeană սատանա *sātānā'*, arabă شيطان *šayṭān*) desemnează o ființă în iudaism, creștinism și islamism. Numele apare inițial în *Biblia ebraică*, sensul său părînd a fi „adversar", „acuzator" (cu nuanță de „defăimător"), „trădător"[13]. Există posibilitatea, semnalată de Daniel E. Gershenson, ca numele să provină din greacă, semnificația sa fiind „cel care locuiește în ceruri"[14]. Dar

[1] Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, 1929.
[2] Academia română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan", *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009.
[3] Idem.
[4] Idem.
[5] *Noul dicționar explicativ al limbii române*, Editura Litera Internațional, 2002.
[6] Luiza Seche, Marin Seche, *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Editura Academiei RSR, București, 1982.
[7] Vasile Breban, *Dicționar al limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
[8] Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, 1929.
[9] Vasile Breban, *Dicționar al limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
[10] Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, 1929.
[11] Academia română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan", *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009.
[12] Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, 1929.
[13] C. Breittenbach, P.L. Day, Satan, in K. van der Toorn, B. Becking, P.W. van der Horst (dir.), *Dictionary of Deities and DEmons in the Bible*, Leide, Boston et Cologne, Brill, 1999, p. 726-732.
[14] Daniel E. Gershenson , *The Name Satan*, in Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, vol. 114, issue 3, aug. 2002.

BDD-A30492 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:20 UTC)

originea din ebraică, *satan*, cu dublul său, *satam*, este îndoielnică, cu toate că utilizarea sa este clară, verbul însemnînd „a face obstacol", asemenea îngerului lui Iahve, care blochează drumul spre Balaam și se opune vrăjilor lui rele[15]. Adesea, această ostilitate se manifestă în război. La tribunal, *satan* este acuzatorul[16], calomniatorul, *diabolos*[17]. Există satani umani, asemenea prinților care l-au incitat pe Iahve contra lui Salomon, dar și un satana angelic, menționat de două ori în Biblie, unde apare în postură de acuzator răuvoitor[18] și de tentator, al cărui scop este revolta față de Dumnezeu și pierderea omului[19].

1. Satana, încarnare a răului

Se împlinesc aproape 6000 de ani de cînd Satana și-a făcut apariția pe pământ, iar noi suferim în fiecare zi consecințele acestei teribile apariții, odată cu păcatul Evei, cea pe care, prin cuvinte mîngîietoare, prin complimente la adresa frumuseții sale, o seduce și o face să mănînce din pomul cunoașterii, stigmatizînd-o dintr-o îmbucătură cu moartea prin păcat[20]. Sub diverse nume, el își dispută cu Dumnezeu adorația popoarelor, în etern inamic al acestuia: în Babilon ia forma unui dragon viu, face să cadă focul din ceruri asupra trupelor lui Iov și dezlănțuie uraganul asupra casei acestuia, dar, lucru ciudat, niciodată fără permisiunea lui Dumnezeu.[21] Sataniștii se detașează de Crist, își aleg demonul drept Dumnezeu.

În secol al V-lea, Salvian, tulburat de rezistența prelungită a politeismului, constată și se jelește că demonul este pretutindeni, căci a crezut, împreună cu Augustin și biserica primitivă, că recunoaște îngerii din abis în cei treizeci de mii de zei al Greciei și Romei și că regăsește, sub impuritățile cultului idolilor toate spurcăciunile duhului necurat. În lupta dintre vechile credințe și noua religie, cel mai redutabil inamic al creștinilor bisericii Orientului nu este Cezar, ci demonul care pîndește toate slăbiciunile pentru a le tenta, întregul curaj pentru a-l abate, promițînd, în funcție de pasiunile fiecăruia, aur, femei, știință sau glorie.[22] Este vorba de lupta obstinată și mereu triumfătoare a virtuții contra viciului, a credinței supuse contra orgoliului revoltat, a blîndeții contra urii, învățătură de curaj și de resemnare. Occidentul nu este nici mai puțin credul, nici mai puțin înspăimîntat de Satana. În noaptea Evului mediu, populată de fantome, umanitatea întreagă suferă de mânia diavolului care aprinde în secretele profunzimi ale sufletului uman furtunile răutății, asemenea furtunilor elementelor: acoperișurile bisericilor cad atunci cînd diavolul tușește, pământul se cutremură, cînd diavolul se agită în infern, incendiul șerpuiește pe străzile strîmte ale orașelor, aţîțat de Satana. Fie că este incendiator, conspirator, otrăvitor, asasin, regicid, Satana este amestecat încă din primele zile ale creștinismului în crimele umanității, fără ca amestecul său să diminueze responsabilitatea umană. În Evul mediu, însă, incitațiile sale servesc drept circumstanțe atenuante, Satana devenind scuza vinovaților. Dacă atunci cînd îi pedepsește pe cei vii Satana împrumută legilor umane forma supliciilor, pe lumea cealaltă, pedepsele pe

[15] Livre des Nombres, 22, 22.32. https://www.aelf.org/bible/Nb/22
[16] Despre rolul acuzatorului în procesul penal, vezi Elena Oancea, *Elemente de drept penal și procedură penală*, Editura Sitech, Craiova, 2009; Elena Oancea, *Drept procesual penal. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2019; Elena Oancea, *The Scope of the Presumtion of Innocence in romanian Law*, Revista de Științe Politice, nr. 56, 2017, p. 112-123.
[17] Psalmul 109, Apocalipsa, 12, 101-12.
[18] Bible, Zacharie 3: 1-10, Apocalipsa 12-10http://www.bibleenligne.com/commentaire-simple/commentaire/za/3793-zacharie-3-1-10.html
[19] Ignatiu de Loyola, *Exerciții spirituale* (traducere Christian Tamas), Editura Meditative Arts, 2017.
[20] John Milton, *Paradisul pierdut*, Ed. Aldo Press, București, 2007, https://vdocuments.site/john-milton-paradisul-pierdut.html
[21] Charles Louandre, *Le Diable - Sa Vie, ses Mœurs et son Intervention dans les choses humaines*, in Revue des Deux Mondes, période initiale, tome 31, 1842, par. 573.
[22] Saint Athanase, *Vie de saint Antoine*, Macon, Paris, 1874.

BDD-A30492 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:20 UTC)

care le aplică morților sunt mult mai redutabile. Dumnezeu l-a investit cu o putere infinită pentru tortură. Dar, alături de infernul lui Dante, există infernul povestitorilor cinici care-i înlătură Satanei caracterul său sumbru și amenințător: el cîntă, se bucură și bea, seduce călugărițele. Supliciilor din viziunile apocaliptice și dantești, fluviilor de foc, ploilor de sulf, iazurilor de gheață le sunt substituite suplicii grotești, asemenea obiceiurilor neortodoxe din viața de zi cu zi.

În secolul al XVI-lea, barbaria extremă este amestecată cu extrema caritate[23], Satana însuși, în haosul credințelor, este papist în Franța și Italia, eretic în Germania, un personaj singular, complet metamorfozat. Despuiat de formele sale monstruoase și bestiale, el se îmbracă după ultima modă, poartă spadă și bijuterii, asemenea seniorilor de la curte.

În privința modernilor, ideea pe care aceștia și-o fac despre Satana, este aceea a unei ființe personale, încarnare a principiului răului, concepută ca teribil de reală, care răspunde antitetic principiului binelui, actualizat în Dumnezeu. Este, un *Antitheos*, conform termenului folosit de apologistul Atenagora. În epoca modernă este vorba despre o concepție monarhică a Puterii Tenebrelor, Satana fiind Prințul ce stăpînește imperiul morții, opusul lui Cristos, Sfîntul Paul riscînd vizavi de el chiar expresia „Dumnezeul acestui secol”[24]. Tertulian,la rîndul său, îl opune, într-o balanță simetrică, pe Dumnezeu, *optimus*, Diavolului, *pessimus*[25]. La Sfîntul Augustin, antiteza este nu doar un procedeu de stil, ci o categorie fundamentală a gîndirii, Satana fiind pus paralelă cu Cristos.[26] Reflecția se înclină astfel periculos spre un dualism pur și simplu: există Dumnezeu, pe de o parte, și Satana, pe de alta, realitatea ultimului părînd inseparabilă de a primului, pozitivă, ontologică și substanțială, avîndu-o ca vehicul și simbol pe cea de-a doua.

Gîndirea modernă face din Satana un înger, un înger rebel, profitor și decăzut, ce-i drept, dar, cu toate acestea, un înger creat de Dumnezeu[27], pentru a contracara pericolul dualist, de fiecare dată cînd acesta a tentat spiritul uman, proclamînd cu forță că originea Satanei nu putea proveni dintr-un principiu al răului, străin lui Dumnezeu, ci că el, Satana, asemenea îngerilor, era creatura lui Dumnezeu: „Știm bine că demonii nu au fost creați demoni: Dumnezeu n-a făcut nimic rău. Și ei au fost creați buni.”[28] Dar acești îngeri au devenit răi, decăzînd din înțelepciunea celestă, din propria lor greșeală, prin reaua utilizare a libertății.[29] Îngerul tenebrelor nu subzistă decît pentru că rămîne totuși înger. „Condamnînd natura decăzută, Dumnezeu nu i-a luat tot ce-i dăduse, căci atunci ar fi aneantizat-o… Natura Diavolului însuși nu subzistă decît prin acțiunea Celui care, fiind Ființa completă, face să fie, într-un oarecare fel, tot ceea ce este”[30], ne spune tot sfîntul Augustin.

În această viziune creștină a binelui și a răului este ceva mult mai tulburător decît simpla acceptare a realității de care se satisface dualismul: Răul este ceea ce ar fi putut să nu existe, el este rezultatul unei istorii, dezvăluind în ambivalența sa profundă misterul libertății. Satana este această ființă liberă, acest Înger care a ales, primul, să se îndepărteze de sursa întregii ființe și să se apropie de neantul din care fusese scos.[31]

---

[23] De Burigny, *Vie d'Erasme*, t. II, Saraswati Press, 2012, p. 200.
[24] Sfântul Paul, *Epistola a doua către corintieni*, 4, 4.
[25] Francesco Sciuto, *Tertulliano, Tre opere parenetiche : Ad Martyras, De Patientia, De Paenitentia*, Catania, Centro di studi sull'antico cristianesimo, Università di Catania, 1961, CXXIX.
[26] Oeuvres de Saint Augustin, *La trinité* (LIvres I-VII), Ed. Desclée de Brower, Paris, 1955.
[27] Demonii, pentru teolog, sunt tratați în *De Angelis* (Saint Thomas, 1a, qu. 63-64; Salmaticenses, *Curs Theologique*, VII, disp. 12; Suarez, *De Angelis*, VII-VIII).
[28] *Viața Cuviosului Părinte Antonie cel Mare*, Editura Agapis, București, 2018.
[29] Francesco Sciuto, *Tertulliano, Tre opere parenetiche : Ad Martyras, De Patientia, De Paenitentia*, *op. cit.*
[30] *Ut ipsius quoque diaboli natura subsistat Ille Facit qui summe este et facit esse quidquid aliquo modo est*, Oeuvres de Saint Augustin, *Cité de Dieu*, Ed. Desclée de Brower, Paris, 1955, p. 610.
[31] Paul Dumont, *Le surnaturel dans la théologie de saint Augustin*, in Revue des Sciences Religieuses, tome 12, fascicule 1, 1932, pp. 29-55.

BDD-A30492 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:20 UTC)

2. Satana, încarnare a tentației

Inamic jurat al umilinței pe care o combate pe planul comportamentului moral al sufletului, deoarece păcatul său este unul de orgoliu, așa cum tot cu obstinație combate credința, Satana este încarnarea tentației.

Tentațiile țin de sensibilitate. Demonul nu poate avea influență directă asupra facultăților spirituale ale sufletului și, cu atît mai puțin, nu poate pătrunde pînă în substanța sa, căci asta-i este propriu doar lui Dumnezeu. Doar prin intermediul facultăților sensibile poate acționa Satana asupra sufletului. Acesta-i este domeniul său propriu, iar sufletele se lasă ușor înșelate de tot ceea ce este sensibil.[32]

Desemnînd înclinația păcătoasă, tentația, Satana este responsabil de toate păcatele descrise în Biblie.[33] El mai este numit și „tentatorul", scopul său fiind acela de a deturna credinciosul de la Dumnezeu sau de la obediența față de Dumnezeu. În acest scop, el caută constant să semene îndoiala și să antreneze rebeliunea.[34] Dar tentația nu provine direct de la Satana, ci de la natura păcătoasă a omului, de la poftele acestuia, de la dorințele rele pe care le poartă în el, care-l momesc, îl seduc și-l antrenează. Există în om trei tipuri de pofte: ale cărnii sau ale relelor dorințe ale naturii umane; ale ochilor, prin dorința avidă de a vedea sau de a poseda ceea ce vezi; ale orgoliului vieții ce vizează urmărirea puterii și a gloriei și intoxicarea cu ele, asigurarea propriilor resurse și a securității plasate în lucrurile terestre.

Tentația plasează omul în fața unei alternative care cere o decizie. Ea nu reprezintă păcatul, acesta fiind constituit de faptul de a alege propunerea Satanei. Chiar în Biblie, Arborele Cunoașterii Binelui și Răului nu ne este prezentat decît în raport cu interdicția de a gusta din fructul său, ca pretext al acestei prohibiții, ca punere la încercare, fiind decretat *vitandus*, nefiind menționat decît în raport cu această tentație posibilă.[35] Tentația spirituală este condiția primă a exaltării spirituale: „Sfîntul – binecuvîntat fie numele său – nu ridică niciodată vreun om la demnitatea Regatului, pînă cînd, mai întîi, nu l-a pus la încercare, scrutat, sondat, să vadă dacă rezistă tentației. Aceasta este o demnitate."[36]

Cel care face rău aparține diavolului, iar imperiul lui Satana, pe care Cristos a venit să-l răstoarne este cel al răului, al întregului rău moral ce face ravagii asupra umanității.[37] Sfîntul Augustin numește „cetate a diavolului" cetatea păcatului, care se opune cetății lui Dumnezeu, și care s-a născut din disprețul față de Dumnezeu:„una est Dei, altera diaboli"[38]. Demnul este reprezentat ca autor al tentațiilor în general și ca instigator al oricărui păcat. Satana, primul revoltat, este strămoșul tuturor păcătoșilor. Făcînd să se comită păcatul original și introducînd dezordinea și concupiscența în natura umană, el este (chiar dacă indirect) cauza tuturor greșelilor.

Nu trebuie făcut din Satana un rival al lui Dumnezeu, Răul personificat, Răul existențial, opus Binelui infinit și subzistent care este Dumnezeu, căci răul pur și total nu există, căci și cea mai hidoasă ființă în păcat a ieșit și ea tot din mîinile lui Dumnezeu, cu o natură splendidă. Nu este nici principiul unic și universal al răului comis aici pe pămînt[39],

---

[32] Lucien-Marrie de Saint-Joseph, *Satan dans l'œuvre de saint Jean de la Croix*, in *Satan – Etudes carmélitaines*, *op. cit.*

[33] Louis Isaac Rabinowitz, « Satan », dans Fred Skolnik et Michael Berenbaum (dir.), *Encyclopaedia Judaica*, vol. 18, Thompson Gale et Keter Publishing House, 2007, 2e éd.

[34] https://www.bible-ouverte.ch/messages/lire-segond/1496-la-bible-1-thessaloniciens.html#3.1

[35] *Satan – Etudes carmélitaines*, *op. cit.*

[36] Le livre des Jubilés, Chapitre 17, Filbluz éditions, 2010, http://olivier-franc-romains11.com/pdf/livre_des_jubiles.pdf

[37] Sfânta Evanghelie după Luca, VI, 45.

[38] *Oeuvres de Saint Augustin, De Civitate Dei*, XXI, C. I., *op. cit.*

[39] Louis Bouyer, *Le problème du mal dans le christianisme antique*, in revue Dieu vivant, 1946, no 6, p. 18.

BDD-A30492 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:20 UTC)

căci alături de el există libertatea umană, susceptibilă să cedeze sau să reziste atracției răului. În ultimă analiză, omul este întotdeauna responsabil de păcatul său, intervențiile demonului în domeniul material fiind ocazionale și limitate la circumstanțe speciale, întotdeauna permise de Dumnezeu.

Satana se manifestă sub trăsăturile respingătoare ale unor ființe invizibile, ca demon impur, demon al febrei și al morții, puterile răului fiind descrise în Vechiul testament ca nefiind diferite de produsele spontane ale imaginației umane de care se ocupă psihologia și folclorul. Coșmaruri de noapte, delir febril, frică de moarte reprezintă, sub forma animalelor hidoase forțele oculte împotriva cărora omul se simte neputincios. Începînd cu arta romană, suntem obișnuiți să vedem demonii sub trăsăturile unor monștri îngrozitori. „Demonii, dacă văd creștini și mai ales călugări că muncesc și progresează… caută să-i înspăimînte metamorfozîndu-se și imitînd femei, fiare, șerpi, corpuri mari, trupe de soldați… pentru a-i putea corupe prin aceste apariții monstruoase pe cei pe care nu i-au putut înșela prin gînduri.”[40] Dar acestea sunt doar aparențe pe care Satana le îmbracă pentru a-i îngrozi pe solitari, ca punere în scenă a tentațiilor, și nu ca reprezentare a demonului însuși. Satana mai este reprezentat și sub trăsăturile unui tînăr frumos, cu aură, avînd niște aripi mari, nobil împodobit, pe care numai culoarea violet închis, bleu nocturn, îl distinge de îngerul bun, care este așezat simetric de cealaltă parte a lui Cristos.[41] De asemenea, în cele trei scene ale Tentației lui Crist, conform sfîntului Matei, alături de Salvator, apare personajul Satanei, reprezentat sub trăsăturile unui adolescent plin de grații, cu aripi mari, împodobit, asemenea unui filosof, într-o mantie scurtă, încît ai putea să-l iei drept înger, dacă n-ar fi culoarea violet care se răspîndește uniform pe piele, păr și aripi creînd un efect „satanic”.[42] Aceste reprezentări ale Satanei sunt expresia adevărului fundamental că Demonul rămîne un Înger și, în decăderea sa, păstrează privilegiile naturii sale, neschimbate, în care transpare mereu grandoarea sa originală.

Concluzii

Reflectînd la problema fundamentală a naturii răului, cea care separă creștinismul ortodox de ereziile sale dualiste, aceasta se reduce în definitiv la recunoașterea caracterului pozitiv al Răului, făcînd din el un principiu real, o substanță. Să spui că răul nu este în sine și pentru sine ceva pozitiv nu înseamnă să afirmi că el nu există. Răul nu ține de ordinul ființei, ci de al non-ființei, dar nu este același lucru cu neantul.[43] Nu trebuie deci să concepem într-o parte existența și în cealaltă neantul, căci în afară de Dumnezeu, *vere est, summe est*,toate celelalte ființe, trebuie să admitem, sunt și nu sunt, *necomnio esse, nec omnio non esse*. Răul apare astfel, din această perspectivă, ca o diminuare a ființei în ființa creată în care se introduce. Păcatul, decăderea pe care o antrenează la înger, ca și la om, îl reduce la „mai puțină Ființă decît avea cînd era strîns unit cu Cel care (singur) este pe deplin”[44]. Ființa îngerului sau a omului decăzut este diminuată, dar nu complet, căci tot ceea ce este este bun, iar dacă binele creaturii ar fi total eliminat, aceasta ar fi aneantizată. Demonul, din greșeală, a amestecat Răul cu libera voință a omului, așa cum ai stinge lumina vie a unei lămpi vărsînd apă în uleiul care o alimentează.[45] Natura coruptă a demonului sau a omului după păcat este un amestec de ființă și de neant. Răul nu ține de ființă, el este coruperea ființei, o contrafacere, o afecțiune morbidă, o dezordine, *malus modus, vel mala species, vel malus*

[40] Saint Athanase, *Vie d'Antoine*, Macon, Paris, 1874, c.23.
[41] *L'Angelo rosse et l'angelo* turquino, in Rivista di Archeologia Cristiano, t. XVII, 1940, p. 209-227.
[42] Vezi Manuscrisul Sfântului Grigore din Nazianze în Omont, *Les Miniatures des plus anciens manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale*, pl. 35.
[43] Platon, *Sofistul*, 258b.
[44] *Oeuvres de Saint Augustin, Cité de Dieu, op. cit.*, XIV, 13, p. 32.
[45] Grégoire de Nysse, *Discours Catéchétique*, 6, 11, p. 43.

BDD-A30492 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:20 UTC)

ordo[46]. Satana, înger al tenebrelor, nu subzistă decît grație faptului că rămîne totuși un înger: „condamnînd natura decăzută, Dumnezeu nu i-a luat tot ceea ce-i dăduse, căci atunci ar fi aneantizat-o… Natura Diavolului însuși nu subzistă decît prin acțiunea Celui care fiind pe deplin Ființa, face să fie tot ceea ce este."[47] Creatorul, Plenitudine totală, n-a dorit să umple totul și, într-un act de creație de o originalitate insondabilă, a făcut loc creaturii și libertății sale.

BIBLIOGRAPHY

Academia română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan", *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009.

Bible, Zacharie 3: 1-10, Apocalypse 12-10 http://www.bibleenligne.com/commentaire-simple/commentaire/za/3793-zacharie-3-1-10.html

Bouyer L., *Le problème du mal dans le christianisme antique*, in revue Dieu vivant, 1946, n° 6.

Breban V., *Dicționar al limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.

Breittenbach C., Day P.L., *Satan*, in K. van der Toorn, B. Becking, P.W. van der Horst (dir.), *Dictionary of Deities and DEmons in the Bible*, Leide, Boston et Cologne, Brill, 1999, p. 726-732.

De Burigny, *Vie d'Erasme*, t. II, Saraswati Press, 2012, p. 200.

Dumont P., *Le surnaturel dans la théologie de saint Augustin*, in Revue des Sciences Religieuses, tome 12, fascicule 1, 1932.

Gershenson D.E., *The Name Satan*, in Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, vol. 114, issue 3, aug. 2002.

Grégoire de Nysse, *Discours Catéchétique*, 6, 11, p. 43.

Ignatiu de Loyola, *Exerciții spirituale* (traducere Christian Tamas), Editura Meditative Arts, 2017.

L'Angelo rosse et l'angelo turquino, in Rivista di Archeologia Cristiano, t. XVII, 1940, p. 209-227.

Le livre des Jubilés, Filbluz éditions, 2010, http://olivier-franc-romains11.com/pdf/livre_des_jubiles.pdf

Livre des Nombres, https://www.aelf.org/bible/Nb/22

Louandre C., *Le Diable - Sa Vie, ses Mœurs et son Intervention dans les choses humaines*, in Revue des Deux Mondes, période initiale, tome 31, 1842, par. 573.

Lucien-Marrie de Saint-Joseph, *Satan dans l'œuvre de saint Jean de la Croix*, in *Satan – Etudes carmélitaines*, Desclée De Brower, 1948, http://sosparanormal.free.fr/s_etudes_carmelitaines.php?contenu=s_etudes_carmelitaines/s_e_c_livre

Manuscrisul Sfîntului Grigore din Nazianze în Omont, *Les Miniatures des plus anciens manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale*, pl. 35.

Milton J., *Paradisul pierdut*, Ed. Aldo Press, București, 2007, https://vdocuments.site/john-milton-paradisul-pierdut.html

Noul dicționar explicativ al limbii române, Editura Litera Internațional, 2002.

Oancea E., *Elemente de drept penal și procedură penală*, Editura Sitech, Craiova, 2009.

Oancea E., *Drept procesual penal. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2019.

[46] Sant'Agostino, *De Natura boni*, 23.

[47] *Oeuvres de Saint Augustin, Cité de Dieu*, *op. cit.*, XXII; 24, p. 610.

BDD-A30492 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:20 UTC)

Oancea E., *The Scope of the Presumtion of Innocence in romanian Law*, Revista de Ştiinţe Politice, nr. 56, 2017.
Oeuvres de Saint Augustin, De Civitate Dei, XXI, C. I., Ed. Desclée de Brower, Paris, 1955.
Oeuvres de Saint Augustin, *La trinité* (ivres I-VII), Ed. Desclée de Brower, Paris, 1955.
Platon, *Sofistul*, 258b.
Psalmul 109, Apocalipsa, 12, 101-12.
Rabinowitz L.I., « Satan », in Fred Skolnik et Michael Berenbaum (dir.), *Encyclopaedia Judaica*, vol. 18, Thompson Gale et Keter Publishing House, 2007, 2e éd.
Saint Athanase, *Vie d'Antoine*, Macon, Paris, 1874.
Sant'Agostino, *De Natura boni.*
Sciuto F., *Tertulliano, Tre opere parenetiche : Ad Martyras, De Patientia, De Paenitentia*, Catania, Centro di studi sull'antico cristianesimo, Università di Catania, 1961, CXXIX.
Seche L., Seche M., *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Editura Academiei RSR, București, 1982.
Sfînta Evanghelie după Luca,.
Sfîntul Paul, *Epistola a doua către corintieni*.
Șăineanu L., *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, 1929.
Viața Cuviosului Părinte Antonie cel Mare, Editura Agapis, București, 2018.

BDD-A30492 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:20 UTC)